

Sygn. akt III RC 1016/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2021 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu III Wydział Rodzinny i Nieletnich w składzie:

Przewodniczący sędzia Ewa Zawacka

Protokolant st. sekr. sądowy Alina Pokorska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2021 r. w Toruniu

sprawy z powództwa:

J. L.

przeciwko:

małoletniej L. L. (1) działającej przez matkę D. Ś.

o:

uchylenie alimentów

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda na rzecz małoletniej pozwanej kwotę 1800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. przyznaje adwokatowi D. K. ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowemu w Toruniu kwotę 1200 zł (tysiąc dwieście złotych) podwyższona o podatek od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

IV. kosztami sądowymi, w tym wydatkami sądowymi, obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt III RC 1016/18

UZASADNIENIE

W dniu 06 lipca 2018r. powód J. L. wniósł o obniżenie wysokości jego obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej córki L. L. (1) z kwoty po 750 zł miesięcznie, ustalonej ugodą zawartą przez Sądem Rejonowym w (...)z dnia 22 lutego 2013r. w sprawie (...) do kwoty 0 zł miesięcznie. Tak określone żądanie powoda zostało potraktowane jako pozew o uchylenie obowiązku alimentacyjnego.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód osiąga niższe wynagrodzenie w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2020 r. Sąd Rejonowy w Toruniu postanowił zwolnić powoda od kosztów sądowych w całości oraz ustanowić do powoda pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata, którego wyznaczy Okręgowa Rada Adwokacka w T. .

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 marca 2021r. matka małoletniej wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano m.in., że alimenty na rzecz małoletniej zostały ustalone ugodą w dniu 22 lutego 2013r. Od tego czasu potrzeby małoletniej znacznie wzrosły, mimo to jej matka nie domagała się podwyższenia alimentów. Powód przerzucił cały obowiązek utrzymywania i wychowywania córki na jej matkę, ponieważ uchyła się od płacenia alimentów. Zaległość alimentacyjna na rzecz mał. L. L. (2) wynosi ok. 40.000,00 zł. Ponadto wskazano, że pisma doręczone pozwanej opatrzone są datą z 5 lipca 2018r., a więc sprzed blisko trzech lat, od tego czasu sytuacja życiowa i finansowa powoda mogła się diametralnie zmienić.

Na rozprawie w dniu 20 maja 2021r. pełnomocnik powoda podtrzymał żądanie zawarte w pozwie. Matka małoletniej pozwanej wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz małoletniej kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Ugodą z dnia 22 lutego 2013r. w sprawie (...) powód zobowiązał się do płacenia na rzecz małoletniej pozwanej alimentów w kwocie po 750 zł miesięcznie poczynając od 1 marca 2013r. płatnych z góry do 30-go dnia każdego miesiąca.

Pozwana miała wówczas (...). Koszty utrzymania małoletniej wynosiły ok. 1300 zł miesięcznie.

Powód J. L. był z zawodu policjantem i zarabiał co najmniej (...) (...) miesięcznie. Był właścicielem dużego apartamentu oraz samochodu. Powód nie miał wówczas nikogo na swoim utrzymaniu.

Matka małoletniej pozwanej, D. Ś., przed urodzeniem małoletniej pracowała w (...) w (...), jako opiekunka starszych osób. Później pobierała zasiłek macierzyński w wysokości (...) (...) tygodniowo, co stanowiło (...) (...) miesięcznie.

/dowód: akta (...)/

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2020r. Sąd Rejonowy w (...) w sprawie (...) pozbawił J. L. władzy rodzicielskiej nad małoletnią córką L. W. L..

/dowód: postanowienie z dnia 27.02.2020r. – k. 103 akt (...)/

Obecnie małoletnia pozwana L. L. (1) ma (...) lat.

Powód od pięciu lat nie ma kontaktu z córką oraz jej matką. J. L. nie płaci alimentów na córkę, które zostały ustalone ugodą w 2013r.

Powód widział małoletnią córkę dwa razy w życiu. Ostatni raz w marcu 2015 roku.

Obecnie D. Ś. zarabia ok. (...) zł. Małoletnia L. jest wyłącznie na utrzymaniu matki.

Powód J. L. pracował jako policjant, ale decyzją z dnia 30 sierpnia 2016r. został zwolniony z pracy w trybie natychmiastowym. Decyzją z dnia 30 kwietnia 2017r. powód został powiadomiony o przyznaniu mu zasiłku z tytułu (...), który przysługiwał mu do 1 kwietnia 2018r. , w kwocie (...) (...) (...) tygodniowo. W 2017r. powód został skazany na karę pozbawienia wolności, do września 2019 roku przebywał w zakładzie karnym.

Pełnomocnik powoda adw. D. K. nie otrzymał żadnej wiadomości ze stron J. L.. Powód nie skontaktował się z pełnomocnikiem po otrzymaniu informacji o wyznaczeniu dla niego pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnikowi nie udało się ustalić miejsca zamieszkania ani miejsca pobytu powoda.

/dowód: zupełny odpis aktu urodzenia - k. 12 akt (...)

przesłuchanie pozwanej z dnia 20.05.2021r. – k. 315v

przesłuchanie pozwanej w sprawie o pozbawienie władzy rodzicielskiej – k. 101v akt (...),

dokumentacja – k. 4-24, 26-39, 47-49,

pismo procesowe pełnomocnika powoda – k. 232, 282/

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, przesłuchania matki małoletniej D. Ś. oraz na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach (...) SR w (...) oraz (...) SR w (...).

Sąd przyjął za wiarygodne dowody w postaci dokumentów złożonych przez strony do akt sprawy, albowiem nie było podstaw do ich podważenia. Żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności.

Zgodnie z art. 230 kpc uznano za bezsporne okoliczności faktyczne zawarte w pozwie, pismach procesowych złożonych w sprawie, którym strona przeciwna nie zaprzeczyła, gdyż nie budziły wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy i znalazły, w odpowiednim zakresie, potwierdzenie w pozostałym materiale procesowym.

Sąd co do zasady uznał za wiarygodne przesłuchanie matki małoletniej w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Były one bowiem rzeczowe, dokładne i logiczne. Sąd miał jednak na uwadze, że strona oceniała sytuację w sposób subiektywny i starała się przedstawić ją w sposób jak najbardziej korzystny w kontekście toczącego się procesu.

W sprawie ustalono, że powód jest ojcem pozwanej (okoliczność bezsporna). Jego ustawowym obowiązkiem jest zatem współuczestniczenie w kosztach utrzymania córki, jeżeli nie są ona w stanie utrzymać się samodzielnie.

W przedmiotowym pozwie strona powodowa domagała się obniżenia rat alimentacyjnych wynikających z ugody zawartej przed SR w (...) w sprawie (...) na rzecz małoletniej córki L. L. (1) z kwoty po 750 zł miesięcznie do kwoty o zł miesięcznie, czyli o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego wynikającego z ugody. Żądając zatem wygaśnięcia alimentów strona powodowa winna udowodnić fakty, z których wywodzone jest dochodzone roszczenie, opierając się właśnie o przepisy art. 138 kro w zw. z art. 133 § 1 i art. 135 kro, tj. że obecne możliwości zarobkowe i majątkowe powoda zmniejszyły się, albo że usprawiedliwione potrzeby małoletniej pozwanej uległy zmniejszeniu.

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, analiza zgromadzonego materiału procesowego wskazuje, że powyższa przesłanka nie została spełniona. Zdaniem Sądu, nie istniały podstawy do stwierdzenia że obowiązek alimentacyjny wygasł, brak jest podobnie podstaw do stwierdzenia, że wysokość należnych pozwanej alimentów ulec powinna obniżeniu.

W myśl art. 138 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego prawomocne orzeczenie w przedmiocie alimentów może zostać zmienione w razie istotnej zmiany stosunków, przez którą rozumieć należy zmianę przesłanek wymienionych w art. 133 § 1 oraz art. 135 § 1 i 2 kro określających wysokość alimentów.

Zgodnie z powołanymi przepisami kwota alimentów należnych dziecku, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie a nie posiada majątku przynoszącego dochód, zależy od usprawiedliwionych potrzeb dziecka oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości każdego z jego rodziców, albowiem obowiązek alimentacyjny spoczywa w odpowiednich częściach na obojgu rodzicach, stosownie do ich aktualnych możliwości finansowych.

Oznacza to, że również powód J. L. powinien ponosić odpowiednią część wszystkich wydatków związanych z utrzymaniem jego córki w postaci: zakupu żywienia, ubioru, przyborów i pomocy szkolnych, części opłat eksploatacyjnych za mieszkanie w którym przebywa, oraz innych wydatków niezbędnych do jej prawidłowego rozwoju i wychowania.

Stosownie do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 9 listopada 1994r., sygn. akt IIICZP 138/94, podstawą obliczenia wysokości alimentów jest dochód netto (a nie brutto) zobowiązanego (OSNC Nr 3/1995, poz.43, glosy aprobujące Tadeusz Smoczyński OSP Nr 9/1995, poz.194, oraz Zdzisław Krzemiński „Monitor Prawniczy” Nr 4/1995, str.113).

Na podstawie art. 138 kro w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Należy wskazać, że żądanie wygaśnięcia alimentów zawiera w sobie – jako żądanie dalej idące – jednocześnie żądanie obniżenia alimentów.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 r., I CKN 945/00 (niepublikowanym, zawartym w Systemie Informacji Prawnej Legalis pod numerem 188103) stwierdzono, że „Orzeczenie o zmniejszeniu zakresu świadczeń alimentacyjnych w sprawie o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego nie narusza zakazu wyrokowania co do przedmiotu nie objętego żądaniem (art. 321 § 1 kpc)”. W uzasadnieniu w/w wyroku SN wskazano m.in., że w sprawie z powództwa o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego dopuszczalne jest orzeczenie o zmniejszeniu świadczeń alimentacyjnych, nie narusza to bowiem zakazu wyrokowania co do przedmiotu nie objętego żądaniem.

Z tego względu w sprawie o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego (uchylenie alimentów) sąd może dokonać obniżenia alimentów i nie jest konieczne formułowanie żądania pozwu w sposób ewentualny.

Materiał procesowy zgromadzony w sprawie wskazuje, że od czasu prawomocnego zakończenia poprzedniej sprawy w przedmiocie alimentów nie doszło do istotnej zmiany stosunków, o której mowa w art. 138 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – brak jest podstaw do stwierdzenia że obowiązek alimentacyjny wygasł, brak jest podobnie podstaw do stwierdzenia, że wysokość należnych małoletniej pozwanej alimentów ulec powinna obniżeniu.

Wprawdzie w sytuacji materialnej powoda w momencie wniesienia pozwu nastąpiły zmiany od czasu orzeczenia obowiązku alimentacyjnego, jednakże całościowa ocena prowadzi do konkluzji, że powód powinien nadal płacić alimenty na rzecz małoletniej córki w niezmienionej wysokości po 750 zł miesięcznie.

Od zawarcia ugody alimentacyjnej minęło 8 lat. Od tego czasu potrzeby małoletniej pozwanej nie uległy zmniejszeniu, a wręcz przeciwnie – zwiększyły się. W momencie ustalania renty alimentacyjnej małoletnia miała (...), obecnie zaś ma (...) lat. Ponadto powód nie uczestniczy w życiu małoletniej, nie partycypuje w kosztach jej utrzymania.

Powód pomimo przydzielenia mu pomocy prawnej z urzędu nie skontaktował się z pełnomocnikiem. Pozew o uchylenie obowiązku alimentacyjnego został wniesiony w 6 lipca 2018r. Od tego momentu brak jakichkolwiek informacji obrazujących obecną sytuację materialną powoda. J. L. nie podjął żadnej próby kontaktu z pełnomocnikiem w celu udowodnienia istotnej zmiany stosunków, która miałaby wystąpić po jego stronie i uzasadnić orzeczenie uchylenia obowiązku alimentacyjnego na rzecz mał. L. L. (1). Informacje o osobie pełnomocnika i jego dane kontaktowe powód otrzymała w dniu 18 grudnia 2020r, co potwierdza korespondencja z (...) Urzędu ds. wykonywania orzeczeń alimentacyjnych (k.269)

Długość trwania obowiązku alimentacyjnego rodzica wobec dziecka określa art. 133 § 1 kro. Zgodnie z jego treścią rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Z definicji obowiązku alimentacyjnego rodziców względem dziecka (utrzymanie i wychowanie) wynika zatem, iż obowiązek ten ustaje dopiero wówczas, gdy dziecko osiągnie samodzielność życiową.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, obowiązek alimentacyjny przewidziany w art. 133 § 1 kro wygasa z chwilą osiągnięcia przez dziecko odpowiedniego stopnia fizycznego i umysłowego rozwoju, potrzebnego do usamodzielnienia się i do uzyskania środków utrzymania z własnej pracy i z własnych zarobków (por. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 8 sierpnia 1980r., III CRN 144/80). Osiągnięcie samodzielności życiowej z reguły łączy się zatem z możliwością podjęcia pracy zarobkowej po osiągnięciu odpowiedniego wieku.

Przedmiotowe powództwo o obniżenie alimentów posiada podstawę prawną w art. 138 kro. Przepis ten stanowi, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumie się zmianę usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego albo zmianę w zakresie możliwości zarobkowych zobowiązanego do alimentacji, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zwiększenie albo zmniejszenie wysokości świadczeń alimentacyjnych.

Potrzeby uprawnionego oraz możliwości zobowiązanego ulegają zmianie, tym samym może ulegać zmianie wysokość alimentów. Dlatego w razie zmiany stosunków zarówno uprawniony, jak i zobowiązany mogą żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zmiana stosunków może prowadzić do uchylecia obowiązku alimentacyjnego bądź do podwyższenia lub obniżenia alimentów. Dla stwierdzenia, czy nastąpiła zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 kro, należy brać pod uwagę, czy istniejące warunki i okoliczności - na tle sytuacji ogólnej - mają charakter trwały, dotyczą okoliczności zasadniczych, ilościowo znacznych i wyczerpują te przesłanki, które w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego. Zmiana orzeczenia dopuszczalna jest tylko w razie zmiany stosunków powstałych po jego wydaniu (por.: uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1954 r., I CO 41/54).

Należy mieć na uwadze, że zmiana taka musi być istotna. Innymi słowy chodzi tutaj o istotne zmniejszenie lub zwiększenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie lub zmniejszenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych.

Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że jego wykonywanie stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2000 r., I CKN 1077/99 oraz uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1976 r., III CZP 46/75).

Małoletnia L. L. (1) ma zaledwie (...) lat i jest wyłącznie na utrzymaniu matki D. Ś.. Nie posiada ona majątku, który pozwalałby jej na samodzielne utrzymanie się. Powód jako ojciec małej córki ma obowiązek uczestniczyć w kosztach utrzymania swojej córki.

Reasumując, ponieważ od zakończenia poprzedniej sprawy ustalającej wysokość alimentów w 2013 r. powód nie wykazał, aby doszło do istotnej zmiany stosunków, o której mowa w art. 138 kro stanowiącej warunek uchylecia obowiązku alimentacyjnego powoda, to powództwo o uchylenie obowiązku alimentacyjnego należało oddalić jako niezasadne, na podstawie art. 138 kro.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy i art. §2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.).

Sąd w punkcie III sentencji wyroku – na mocy §10 ust. 4 w zw. z § 8 pkt 5 w zw. z §4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata powoda D. K. kwotę 1.200 zł plus stawka VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, uwzględniając nakład pracy adwokata i jego zaangażowanie w celu wszechstronnego wyjaśnienia sprawy.

Powód zwolniony był od ponoszenia kosztów sądowych, dlatego Sąd w punkcie IV wyroku nie obciążył powoda kosztami postępowania.